

ERDÉLYI ARGONAUTÁK

Tanulmányok, esszék, tárcák, cikkek

Mentor Kiadó
Marosvásárhely 2000

Aladárt, Tamási Áront, Karácsony Benőt... Volt egy évtized, amikor mindegyik kezdő volt, egykönyves, induló fiatal... Molter nemcsak a transzszilvanistákat mutatta be, bátorítva őket, hanem a háttérvilágukat is fölterképezte: szerette és támadta a Szépmíves Céhet, a rangot adó Erdélyi Helikont, a Pásztortűzet, a Cimborát, a zászlós várat, Marosvécsset, elegánsan ítélkezett a vidékiség elkerülhetetlen tünetei fölött, vitatkozott a könyvkiadás mércéjével, indulatosan sürgette a fiatalok befogadását, hiszen ajtót nyitni számukra a jövő kérdése volt; ugyanakkor minden írása a kisebbségellenes, mostoha bukaresti kultúrpolitikát marasztalta el, a vidéki stratégia-nélküliséget, a kisebbségi intézményrendszer támasztalanságát, a hatalom gátlástalanságát, idézzük a molteri szójátékot, a „balkáni mosolyt”...

A húszas évek elején az írások főszereplői fiatalok voltak mind, mindegyik akkor publikálta első kötetét, középiskolai tanárok voltak, robotoló, kezdő hírlapírók, ügyvédjelöltek, állás nélküli köztisztviselők, kis jövedelmű lelkészek — szegénylegények, az erdélyi kisebbségi soron.

A régi Molter-szövegeket föllapozva az olvasó belekóstol a tegnapba, együtt lélegzik az 1918 utáni idők úttörő nemzedékével, megismerheti, hogyan kezdődött a kisebbségi élet, beletanulhat az erdélyi élet fogalomtárába, képzeletben átélheti a körmönfont, megalázó helyzeteket, és nem feledjük el: az *elnyomás szótára*, sajnos ma is keserve- sen aktuális!

Nyolcvan esztendő múltán a mai olvasó mintha magamagáról, saját koráról olvasna — az erdélyi jelenről.

A kötetbe válogatott Molter-szövegek annak idején a vásárhelyi Tükörben, később a kolozsvári Pásztortűzben, az Erdélyi Helikonban jelentek meg, vagy a napilapok hétfévi mellékleteiben, az Ellenzékben, a Keleti Újságban, a Brassói Lapokban és Független Újságban.

Azóta sem válogatta ezeket senki könyvkiadó kötetbe.

Marosi Ildikó

"Az úrner méltatlan
beárnyosított" (Beukó Samu) nar
sz. mellett Jadviga és Borna
M. 2000. aug. 10-én.